

Tragosoma depsarium

Raggbock

Skalbaggar, Långhorningar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B2ab(iii,iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Cerambycidae (långhorningar), **Släkte:** *Tragosoma*, **Art:** *Tragosoma depsarium* - raggbock (Linnaeus, 1767) **Synonymer:** *hårig taggbock*, *Tragosoma depsarius* (Linnaeus, 1767)

Kännetecken

18-32 mm. Kroppen är mörkbrun och svagt glänsande, med breda och parallellsidiga täckvingar. Arten har stora ögon och tydlig behåring på främst huvudet och den smala halsskölden, som är försedd med en tagg på vardera sidan. Antennerna är kraftiga och längre än halva kroppen. De stora, ovala kläckhålen avslöjar angripna lågor, men hackas ofta bort av hackspettar, främst spillkråka.

Utbredning och status

Utbredd från Småland till Pite lappmark. Utbredningen är fragmenterad och många av de kända populationerna är individsvaga. Närmast i Norge, Finland och Baltikum. Världsutbredningen sträcker sig från Syd- och Mellaneuropas bergstrakter österut genom Sibirien till östra Ryssland.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i äldre, liggande stammar av tall, mer sällan gran. Ofta i helt barkfallna lågor med hård, silvergrå ytved. Ibland i bearbetat virke, t.ex. spänger över myrar och virke i gamla flottrännor, eller i avverkningsstubbar. Lågan bör ha en viss markkontakt, men får ej vara för fuktig eller starkt rötad vid äggläggningstillfället, och bör ha en kärna av friskt doftande, rödaktig ved. Grov ved föredras, sällan i ved under 15-20 cm. Äggläggning sker i sprickor i veden, och kan inledas i 5-10 år gammalt virke. Angrepp kan fortgå under många år - pågående gnag har konstaterats i hundraårigt tallvirke. I frodvuxet virke (och i gran) utvecklas bara en generation, eftersom veden rötter snabbare. Larverna gnager gångar in i kärnveden, fyllda av upp till 12-13 mm långa, grova gnagspånor. Larvutvecklingen varar minst fyra år. Förpuppningen sker under sommaren i en puppkammare som ofta går in i kärnveden och är omgiven av exkrementer blandade med vedspånor. Skalbaggarna kläcks från början av juli till början av augusti (något tidigare i södra Sverige). De är nattaktiva och goda flygare. Skogsbränder gynnar arten på flera sätt; dels blir skogen glesare och befintlig död ved solexponeras, dels utgör branddödade tallar lämplig ved.

Hot

Raggbocken har framförallt missgynnats av att skogen blivit yngre och tätare. Äldre grova och senvuxna träd blir allt ovanligare. Pga. aktiv skogskötsel och effektiv brandbekämpning är den skötta skogen för skuggig för att hysa arten. Även i skyddad skog missgynnas arten kraftigt av en ofta minst sekellång frånvaro av brand, och en därmed fortsatt naturlig succession mot allt tätare skog. Endast i naturligt mer öppen skog kan arten finnas mer konstant idag, främst i hållmarker och mer sällan i sandtallskog eller myr-skogsmosaiker. Den långsamma trädtiltväxten i dessa miljöer, samt ett tidigare och fortsatt uttag av grovt tallvirke, gör att dessa miljöer endast kan hysa individfattiga populationer. Arten gynnas ofta tillfälligt av slutavverkning genom att solexponerad tallved då skapas medvetet eller omedvetet. Tyvärr är dock viljan att spara grov tallved låg pga. det stora ekonomiska värdet. Gamla tallar som lämnats i samband med slutavverkningar tas ibland bort efter att de blåst omkull, trots att de ursprungligen sparats som naturvårdsträd. Markberedning efter slutavverkning kan skada äldre tallved som annars kunnat utnyttjas som utvecklingsved.

Åtgärder

I skyddad tallskog bör restaurering till en glesare skog eftersträvas. Naturvårdsbränning är i detta sammanhang mycket gynnsamt, men även selektiv avverkning kan användas. För att raggbocken skall överleva i kulturskogen behövs generellt att mer tallvirke sparas i samband med slutavverkningar, och även efter att tallar blåst ned. Detta är särskilt viktigt i kantzoner mot mer öppen mark tex. invid hållmarksimpediment. I samband med avverkning och markberedning bör man undvika att köra sönder äldre tallvindfallen. Naturligt brunnen tallskog nära lokaler med raggbock bör skyddas. Naturvårdsbränning i skogsbruket bör om möjligt förläggas nära lokaler med raggbock. På lokaler där arten i dagsläget är missgynnad pga. beskuggning eller vedbrist kan röjning och tillförsel av tallvirke gynna arten.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 9010 Taiga (Boreal region (BOR)), Typisk art i 9060 Åsbarrskog (Boreal region (BOR)), Skogsstyrelsens signalart

Åtgärdsprogram: Fastställt

Litteratur

- Baranowski, R. 1975. Några bidrag till kännedomen om coleopterfaunan vid nedre Dalälven 1. Ent. Tidskr. 96: 114.
- Bily, S. & Mehl, O. 1989. Longhorn Beetles (*Coleoptera, Cerambycidae*) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Ent. Scand. 22: 32.
- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtDatabanken, Uppsala.
- Leiler, T.-E. 1961. Anteckningar on svenska coleopterers utbredning och levnadssätt. Opusc. Ent. 26: 205.
- Lundblad, O. 1949. Några faunistiska coleopternotiser av C. J. Schönherr. Ent. Tidskr. 70: 152.
- Palm, T. 1951. Biologiska studier över *Tragosoma deparium* L. i sydöstra Jämtland (Col. *Cerambycidae*). Opusc. Ent. 16: 55–64.
- Wikars, L.-O. 2003. Raggbocken (*Tragosoma deparium*) gynnas tillfälligt av hyggen men behöver gammelskogen. Entomol. Tidskr. 124: 1-12.

Författare

Bengt Ehnström 1996. Rev. Bengt Ehnström 1999, Lars-Ove Wikars 2006. © ArtDatabanken, SLU 2006.